

Werner Söderström Osakeyhtiön
NÄYTELMÄSARJA

113

J. A. LEHTINEN

**LÄPI HARMAAN
KIVEN**

**2-NÄYTÖKSINEN
NÄYTELMÄ**

J. A. LEHTINEN

LÄPI HARMAAN
KIVEN

KAKSINÄYTÖKSINEN

NÄYTELMÄ

PORVOO

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA 1929

Henkilöt:

ISON-KURKELAN ISÄNTÄ	noin 50-vuotias.
MAIJA, Ison-Kurkelan emäntä	» 50- » .
ESA, » poika	» 24- » .
HILPPA, » tytär	» 20- » .
KALLE AHOLA,	
Ison-Kurkelan renki	» 26- » .
LIISA » palvelija	» 50- » .
SAMULI, Savikon isäntä	45—50-vuot. vanhapoika.
ALUEPÄÄLLIKKÖ.	
Kaksi SK:n ESIKUNNAN JÄSENTÄ.	

N ä y t t ä m ö :

Tupa. — Vasemmalla ovi ulos, perällä ovi kamaariin; oikealla nurkassa takka. Pöytä, tuoleja, kaappi, astiakaappi y. m. talouteen sopivia esineitä. Seinällä naula hevosenvaljaille ja kiväärille y. m.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

KALLE

(istuu pöydän päässä kasvot yleisöön. Pöydällä patruunain lataustarpeita kuten: ruutimitta, vaaka, nallinpoistaja, kuulan asettaja, ruutia y. m. 3" kivääri peräseinällä ja pienoiskivääri. Kalle asettaa ruutia vaakaan esiripun noustessa. Laulaa):

»Minkäs tähren sen markan päälle
on ykkösen numero lyöty?

Se on heikkarin vale, että toinen poika
mun heilastani hyötyy.»

LIISA

(tulee vesiämpäri ja perunaämpäri mukanaan):

Joko sinä taasen tuota samaa hoilotat? Parempi, jos menisit ajamaan sikoja karsinaan. Ne taasen karkasivat Kaisalta. — Voi siunatkoon! . . . jokos sinä taasen vehkeilet niitten »aminsjoonien» kanssa, — kyllä sinä posautat tämän talon ilmaan ennen pitkää, olen sen monesti sanonut. Heitä nyt, hyvä poika, jo aikanaan vähempään ne vehkeilysi.

KALLE

(nauraen):

Oho, vai posautan? — eipähän kuin mitä! — Tuo on vanha laulu, ei se enää vetele, — keksi jo,

- Liisa kulta, uusi. Sillä ei se auta, katsos: — ruutia täytyy Suomen pojan oppia haistelemaan, jos mieli pysyä omassa maassaan isäntänä. — Vai olisiko parempaa ryssä hajun haisteleminen?

LIISA

(pelästyneenä):

Onko sinulla siinä ruutiakin?

KALLE:

Onpa tietenkkin, mitäs tämä sitten on? (*Nostaa lusikalla ruutia ja tiputtaa pöydällä olevaan laatikkoon.*) Ruutia tietenkkin, — milläs sitä sitten posautetaan . . . Tästä tuleekin, Liisa kulta, sellaisia paukkuja, että aina osuu siihen, mihin »meinaa» — vaikka keskelle Iivanan nenää.

LIISA:

Voi voi, sinun vehkeitäsi! Jos emäntä tietäisi, niin kyllä kyydin saisit. — Jo minäkin ihan pelkään.

KALLE:

Pelkään, — mitä pelkoa tässä on, ei yhtään mitään, — eikä suomalainen saa pelätä, jos mieli maailmassa omin jaloin seistä, ei koskaan, vaan (*laulaa*):

»Luonto verrattu rautahan,

sydän kiveä kovempi.

Enkä pelvosta mitäkään mä tiennyt,

vaikka kuulat ne sinkoeli.»

Sellainen se olla pitää suomalaisen meininki, muori kulta.

LIISA:

Minä en ymmärrä hituistakaan sinun pelistäsi. Mutta miksi sitä nyt yhtä painoa pitää niitä pyssyjä rassata ja »aminsjoonien» kanssa pelata? — Mitä tuo tietääkään?

KALLE:

Miksikö? — siksi, hyvä muori, »että kaikki ryssät maasta pois» — tarkoitan, jos ne taasen alkaisivat tänne tuppautua, niin silloin sitä tarvitaan tarkkaa silmää, vakavaa kättä ja kivikovaa sisua, — ja siksi on harjoiteltava ahkeraan . . . Sillä vasta aika hanhen haukotella, kun on henki hangella.

HILPPA:

(tulee sisälle viimeisen lauseen aikana, iloisena ja vilkkaana):

Mistä haukottelemisesta sinä puhut?

KALLE:

Minäkö? — selitin vain Liisalle sitä, että täytyy aikanaan pitää varansa ja harjoitella ahkeraan ampumaan ja muutakin sotilaallista hommaa, — että myöhäistä se on sitten harjoitella, kun ryssä maahan tunkee, — vai mitä sinä, Hilppa, asiasta ajattelet?

HILPPA:

Minä olen asiasta aivan samaa mieltä. — Tiedätkö, Kalle, minäkin olen nyt Lotta.

KALLE:

Sinäkö Lotta! . . . Kyllähän sinun ajatuksesi olen tiennyt, mutta mitä äitisi tästä sanoo? Hänhän pitää koko hommaa turhana ja sopimattomana-kin.

HILPPA:

Sanokoon mitä hyvänsä, . . . itsepä kai on asiani. Ja nyt, Kalle, kun minä olen Lotta, niin autan sinua lataamisessa. On hyvä, että Lotatkin oppivat sen taidon. (*Istuu ja alkaa innokkaasti auttaa Kallea.*)

KALLE:

Se on oikein, — silloin Suomi säilyy, — kun sen miehet ja naiset yksissä voimin puolustavat maataan, tukevat toinen toistaan.

LIISA:

Voi hyvänen aika noita nykyajan nuoria, naisetkin jo alkavat pyssyjen ja »aminsjoonien» kanssa vehkeillä, ei tästä hyvää perästäkään tule, en minä ainakaan jaksa käsittää. (*Menee ulos.*)

KALLE:

Liisa on liian vanhanaikainen käsittääkseen näitä hommia, vaikka eihän näitä kaikki nuoremmatkaan käsitä. Hyväähän Liisakin tarkoittaa, vaikka sitä ajaa nurinpäin.

HILPPA:

Niinhän se on. Mutta kuulehan, pitäisikö nämä hylsyn suutkin mitata?

KALLE:

Kyllä, ja hylsyn pituuskin. Ei se muuten käy, jos kymppiä mieli 300 metrillä. Milligramman tarkkuudella ruutikin on mitattava, katsos näin ...

LIISA:

Kylläpä on tarkkaa hommaa. En olisi ikänä uskonut, ellen näkisi. — Tässähän jo sitä sisua kysytään, kun näitä patruunia latailee ... vaikka, haaskaahan tämä on.

KALLE:

Kun sinä olet mukana, aioit lisätä, vai mitä?

HILPPA

(*iloisena*):

Niinpä niin ... ehkä. Mutta kerrohan, mitä kaikkea te siellä suojeluskuntaharjoituksissa hommaatte.

KALLE:

Viitsisitkö sinä kuunnella, sillä siitä riittäisi kertomista moneksi päiväksi ja mahdotonta minun olisi osatakaan kaikkea kertoa. — Kerron nyt kuitenkin esimerkiksi ampumaharjoituksista, koskapa nyt tässä patruunoita lataamme. (*Kertoo ja punnitsee ruutia sekä lyö luoteja kiinni.*) Ensin aloitetaan tähtäysharjoituksella, — joka mies saa tähdätä kolme kertaa ja se mies, kuka saa kaikki kolme tähtäystä samaan pisteeseen. Sitten alkaa laukaisemisharjoi-

tukset, — miehen täytyy osata varmasti tähdätä ja laukaista ennenkuin hänen annetaan ampua täysinäisillä patruunoilla.

HILPPA:

Sitten siis pääsee ampumaan, kun on ensin harjoitellut tähtäämään ja laukaisemaan.

KALLE:

Niin, ja paljon muuta. (*Lyö luotia kiinni.*)

ESA

(*Hilpan veli, vetelän ja unisen näköinen, tulee kamarista*):

Ei saa rauhassa edes sunnuntaina nukkua, kun siinä taasen kalkuttelet. Mene saunaan vehkeinesi.

HILPPA:

Mene itse saunaan, niin siellä saat rauhassa kuorsata.

ESA:

Kas — en huomannutkaan, että Kaarti on pu-
keutunut hameisiin ja että akkaväkikin on mukana.

HILPPA:

Häpeä! Sinun takiasi saa tässä sisaresikin hävetä, — kun kehtaatkin! Eikö siinä mielestäsi ole tarpeeksi, että itse et ole mukana. Ei enää kannattaisi virnua.

ESA:

Enhän minä ole eronnutkaan,

HILPPA:

Sehän vielä puuttuisi! Mutta ethän missään käy, ethän mitään hommaa.

ESA:

Hyh, pyh, sellaisia hommia! Ei niistä ole mitään hyötyä. Ja kyllä minä sitten, kun tarvitaan, uskallan ensimmäisenä lähteä. Ei ne mitään uskallakaan, jotka siinä nyt kukkoilevat.

KALLE:

Älähän nyt sentään sillä lailla . . . sillä mitäs sellaisella miehellä sodassa tehdään, joka ei ole yhtään harjoitellut.

ESA

(yliolkaisesti):

Kyllä sitä tapella aina osaa.

KALLE:

No niin, — kyllähän sitä osaa näin kotinurkissa ja rauhan aikana.

ESA

(äkeästi):

Mitä?

HILPPA

(sovittavasti):

Kalle vain tarkoittaa, että ei se sota ole — mitenkä minä nyt sanoisin . . . — niin, että se sota on sellaista vaikeampaa tappelua.

KALLE:

Tarkoitan vain sitä, että jos meidän on pakko ryhtyä rajojamme asevoimin puolustamaan, niin keho on silloin se mies, joka ei kivääriään osaa oikein käyttää eikä tunne nykyaikaisten aseitten luonnetta ... Mutta — jopa näitä patruunia onkin tarpeeksi. (*Alkaa koota lataustarpeita kaappiin.*)

ESA

(istuu synkän näköisenä ja miettiväisenä, ottaa siten lakkinsa ja painuu ulos).

HILPPA:

Kyllä tuo Esa veli on sääliittävä. Nytkin oli niin synkän ja väsyneen näköinen.

KALLE:

Niin oli. Pelkään, että erottavat hänet suoje-luskunnasta, — ei ole ollut vuosikausiin mukana ja kuuluu kuljeksivan kaikkien pirtutrokarien joukossa.

SAMULI

(hyvissä, mutta vanhanaikaisissa pukimissa, astuu sisään; harvapuheisesti):

Päivää. (*Kättelee.*) Totanoin — kaunis syyspäivä.

(Kalle ja Hilppa kättelevät, Kalle asettelee ampumatarpeitaan kaappiin.)

HILPPA:

Isäntä on hyvä ja istuu.

SAMULI:

Kiitos, kitos, — totanoin — meinaakkos met-
tälle, kun pyssyvehkeitä pitelet?

KALLE:

En.

SAMULI:

Jaa, — totanoin, (*kaivaa tupakkaa*) onkos tuo
hyväkin pyssy.

SAMULI:

Onhan se.

SAMULI:

Mulla on kanssa suustalarattava oikein hyvä
pyssy, — se vie sitten prikulleen 100 metrin päähän-
kin. — Totanoin, viekös tuo kauvaksikin tarkalleen?

KALLE:

Viitisen kilometriä. (*Menee ulos.*)

SAMULI:

Viitisen kilometriä, — totanoin — se renki luiri
valehtelee kuin porsas, — vai viitisen kilometriä, —
jopahan lykkäsi valeen. — (*Hilpalle:*) Onkohan isäntä
kotosalla?

HILPPA:

Eikö lie tuolla tallin puolella.

SAMULI:

Vai tallin puolella, — totanoin — vaikka sinu-
lehan minulla oikeastaan asiaa onkin. (*Imelästi:*)

Istuhan viereeni tähän penkille. (*Hilppa istuu penkin toiseen päähän. Vaitioloa. Samuli kaivaa taskustaan paperitötterön, jossa on paperipäälyksettömiä karamellejä.*) Tässä olisi — melliä, totanoin, — ostin ihan sinua varten. (*Tarjoaa. Hilppa on kahden vaiheilla.*) Ota nyt vain. (*Hilppa ottaa yhden. Samuli rohkeana ja anteliaan mahtavana.*) Totanoin — ota toinenkin. (*Samuli pistää yhden omaan suuhunsa, sitten pussin taskuunsa, maiskuttelee suutaan.*) Eikös se melli maistukkin hyvälle. — (*Lähentyy hiukan.*) Lähdin vähän tänne teidänkin kylään ja taloa katsomaan, — kun on sellainen komea pelikin, jolla ajaa.

HILPPA:

Mikäs peli sitä isännällä nyt on?

SAMULI

(*mahtavan makeasti*):

Onpahan vain sellainen, että menee itsestään — ihan itsestään, — totanoin, alamäessä.

HILPPA:

No mikäs se sellainen?

SAMULI

(*lähentäytyy hiukan*):

Totanoin — se on polkupyörä. Ostin oikein uuden polkupyörän, — totanoin — ajattelin, että ei sitä vanhaa viitsi ostaa. Ja ei sitä viitsi kävelläkään, — kävelkööt köyhät. Vaikka ei senpuolesta,

että, — totanoin, on meillä hyviä hevosiakin ja lehmiiä, — että on sitä millä ajella, vaikkei polkupyörää elisikaan.

HILPPA:

No, eihän isäntä nyt lehmillä ajelisi!

SAMULI:

Lehmillä? ... (*»hoksaten»*) totanoin — hevosilla, hevosilla. (*Tutunomaisesti:*) Mutta oletkos sinä meillä käynytään? (*Hissaa lähemmäksi.*) Oletkos nähnyt sitä meidän kivinavettaa? — voi jukopekko, kun se on suuri! Entäs se meidän uusi riihirustinki, — on sekin näkemisen arvoinen. (*Lähemmäksi.*) On sitä meillä imelä olo, on totta maar' — tarkoitan syötävää ja juotavaa. (*Vaitioloa, sitten innostuen:*) Eikös sitä ole mukava astella sellaisen kartanon ja navetan väliä, — totanoin — että ... Kai tulet tallustelemaan sen suuren navetan permantoa, (*imelästi*) jotta kai me nyt sitten ensin ... (*Aikoo syleillä kahmaisemalla kankeasti ja kopelosti. Hilppa hypähtää pystyyn ja juoksahtaa toisaalle.*)

ISÄNTÄ

(*rehdinnäköinen, tulee kantaen hevosenväljaita, jotka laittaa nauhaan:*)

No, mikäs kilpajuoksu täällä?

HILPPA:

Savikon isäntä pyytää heille navetanpermannelle tallustelemaan. (*Nauraa.*)

SAMULI:

Tallustelemaan... totanoin... en minä tallustelemaan... emännäksi minä... akaksi...

KALLE

(tulee ulkoa ja työntää Liisaa edellään):

Tässä tulee — tässä tulee teille akaksia. *(Työntää suunniltaan olevan Liisan Samulin syliin, josta Liisa kuitenkin heti selviytyy ja ryhtyy lopulta perunoita kuorimaan.)*

SAMULI:

Akaksi minä... totanoin tätä...

KALLE:

Tätä, — totanoin minäkin olen jo asiasta sopinut Hilpan kanssa *(Hilppa asettuu Kallen viereen)*, jotta parasta on isännän pysyä omilla laiturillaan ja pitää sormensa poissa toisen omasta.

ISÄNTÄ:

No, jopa lempo soi, en ole ennen noin komeata kukonsointia kuullut. — Johan sinä puhut kuin varmasta asiasta.

KALLE:

No, varma se onkin.

ISÄNTÄ:

Soo!

HILPPA:

Kyllä se niin on, isä.

ISÄNTÄ:

Soo-o, mistähän se noin varmaksi on tullut. En minä ainakaan ole vielä puumerkkiä sellaisen paperin alle piirtänyt ... ja tokkopa pistänkään ... ja älkää luulko, että meillä mitään kauppaa päätetään ilman minun valtakirjaani.

HILPPA:

Isä.

KALLE:

Ei tässä mitään kauppaa tehdäkään, eikä tässä valtakirjoja tarvita — suora miehen sana vain. — Valta kai on rengilläkin sanansa sanoa, etten pyytämättä ota — en ole sitä aikonutkaan — mutta, jos pyyntöni evätään, niin ... niin otan sittenkin.

ISÄNTÄ:

Sinäkö ... mikä sinä olet sitten olevinasi?

KALLE:

Supisuomalainen, — mies.

ISÄNTÄ:

Tyhjä ... millä sinä eläisit ja elättäisit?

KALLE:

Sisulla, oikein sillä syvällä suomalaisella sisulla.
(Tempaa kiväärin naulasta ja puhdistuspussin ja menee ulos.)

SAMULI:

Saamari soikoon... totanoin, minne se sen pysyn kanssa, ettei vain anna aminsjoonia pakaroihin. (*Hilppa poistuu kamariin.*)

ISÄNTÄ:

Kyllä minäkin sinun pakaroihis! (*Itsekseen.*)
Hm, kun tulinkaan sotkeutuneeksi Kallen asioihin, sillä Kalle se on sittenkin mies — mies miesten joukossa. (*Menee ulos.*)

SAMULI:

Mitähän pakaroita... totanoin... mitähän se isäntä meinasi. Taitaa olla parasta lähteä.

EMÄNTÄ

(*tulee lypsinkiulu y. m. käsissään, puhuu käskevästi*):

Jaa, jaa, muista nyt, tollikko, se toiste, että laitat sen salvan kiinni... ei minulla ole aikaa sikain perässä juoksennella. Mitä, älä ollenkaan puolustele... (*Huomaa Samulin.*) Hyvänen aika, vai on Savikon isäntä täällä, hyvää päivää, hyvää päivää! (*Kättelee.*) No, arvasinhan minä — eihän ne täytä, mitä kasketään — olen jokaiselle sanonut, että jos Savikon isäntä tulee, on siitä heti minulle ilmoitettava — eipähän taaskaan olla — minä vaivanen, kun sain ulkona juosta sikain perässä, kun taasen laskivat karkaamaan. Kyllä tämä on elämää. — No, mikset sinäkään, Liisa, tullut ilmoittamaan, että Savikon isäntä on täällä.

LIISA:

Olihan täällä muitakin, ja minä luulin, että ne ovat sanoneet.

EMÄNTÄ:

Sanoneet, mitä ne sanovat minulle . . . mutta ketä täällä sitten oli?

LIISA:

Isäntä, Kalle ja Hilppakin.

EMÄNTÄ:

Hilppakin, eikä tullut sanomaan. Missä Hilppa nyt on. (*Huutaa ulos:*) Hilppa, Hilppa.

LIISA:

Eikö lie kamarissa. (*Menee ulos.*)

HILPPA

(*tulee kamarista*):

No, mikä hätänä.

EMÄNTÄ:

Mikäkö hätänä! Jätät tänne tupaan vieraan, Liisan kanssa, etkä tule minulle ilmoittamaan.

HILPPA:

Isäähän isäntä kysyikin ja minullehan hän sanoi asiaa olevankin.

SAMULI:

Niin, — totanoin — ja kyllä me juteltiin.

HILPPA:

Aivan niin — me juteltiin paljon, esimerkiksi polkupyöristä, navetoista ja navetan lattioista ja ...

SAMULI

(innostuen):

Niin, — totanoin ...

HILPPA:

Ja paljon muusta.

EMÄNTÄ

(lempeämmin ja uteliaasti):

Mistä muusta?

HILPPA

(ivallisesti):

Että hauskaa on astella suuren navetan lattialla.
(Nauraa ja menee kamariin.)

EMÄNTÄ

(harmissaan):

Se on niin lapsellinen, ottaa vielä leikin kannalta asiat, *(Maanitellen:)* Mutta kyllä se siitä vaikiintuu, — isäntä käy vain rohkeasti ja lujasti asiaan kiinni.

SAMULI:

Niin, — totanoin — kyllähän minä ... Mutta se renki-Kalle sanoi Hilppaa omakseen.

EMÄNTÄ:

Kalleko! Mikä omistaja Kalle on. (*Itsekseen:*)
Kyllä minä olen jotakin huomannut, mutta enpä olisi
luullut sen uskaltavan näin pitkälle.

ISÄNTÄ

(*tulee ulkoa. Itsekseen:*)

Täälläkö tuo pötkö vielä onkin.

EMÄNTÄ:

Kuulin tässä, että Kalle vehkeilee minun selkäni
takana.

ISÄNTÄ:

Vai niin — vai sinun selkäsi takana? On sit-
ten jättänyt minun selkäni rauhaan.

EMÄNTÄ:

Älä viisastele. Ja jos sinä vain olet samassa juo-
nessa, niin varjele luitasi!

ISÄNTÄ

(*kiusoitellen:*)

Entäs nahkaa? — sehän on ensimmäisenä.

EMÄNTÄ:

Kyllä saa sekin sitten osansa. Mutta sanohan,
oletko sinä tiennyt, että Kalle lähentelee meidän Hilp-
paa.

ISÄNTÄ:

Kyllä tuon äsken kuulin, että sopineet ovat Kalle
ja Hilppa.

EMÄNTÄ:

Kuulit, — no mitä sanoit?

ISÄNTÄ:

Ei ole minun puumerkkiäni sen sopimuksen alla — ainakaan vielä. Kuuli sen Liisa ja Samulikin.

EMÄNTÄ:

Savikon isäntäkin ... ja oikein Savikon aikana Kalle uskaltaakin pyrkiä Isoon-Kurkelaan vävyksi! Ohhoh, kaikkea kuulee! Missähän se lie tälläkin hetkellä — eihän vain tuolla kamarissa?

ISÄNTÄ:

Eikö lie harjoituksissa.

EMÄNTÄ:

Hm, siellä se nyt juoksee kuin turkkilaisen pidoissa! ... Luuleeko sieltä elävänsä? (*Menee kamariin, palaa heti.*) Savikon isäntä käy nyt tänne kamarin puolelle. Juodaan kahvit, — ja täällä on Hilppakin. (*Menevät kamariin.*)

ISÄNTÄ:

Tuolle pöhkölle se nyt Hilpan työntäisi ja aivan vain rahojen tähden. Hm ... että Esalle muka jäisi sitten kokonaan tämä kotitalo, — niinkuin ei tuo pöhkö Hilpan osaa ulos hakisi! Siihen kauppaan minä en sotke sormiani, ... ja luulenpa, että ei siitä mitään tulekaan. On se Hilppa siksi järkevä tyttö! Ja kyllä minäkin Kallen puolella olen, sillä mies on

Kalle, parempi kuin moni talonpoika. — Olisi nyt puhunut minulle edes etukäteen asioistaan, ... ja, kun ei olisi tuota Maijaa! Kyllä Maijan kaikki tuntevat ja tietävät hänen kurssinsa.

(E s i r i p p u.)

TOINEN NÄYTÖS.

Näyttämö sama kuin ensimmäisessä näytöksessä.

Saman päivän ilta. — Kamarin ovi raollaan. Kamarista kuuluu silloin tällöin hiljaista puhetta.

KALLE

(tulee ulkoa Sk-puvussa, kivääri hihnasta olalla ja paketti kainalossa):

Eipä näy ketään tuvassa. *(Laittaa kiväärin nauhaan, kuulee kamarista hiljaista puhetta.)* Onpa tuolla joitakin, — no olkoot siellä. *(Asettaa sk-lakkinsa ja vyönsä nauhaan.)* Jopa kerrankin sattui minunkin osalleni. *(Avaa paketin, jossa on amunnasta iso kiertopalkinto ja suuri ruokalusikka.)* Jopa kerran sain koko piirin parhaan tuloksen kouluammunnassa ja voitin tuon kiertopalkinnon. Kylläpä sitä olen yrittänytkin ja toivonutkin! Oikein tekee mieli katsella tuota palkintoa. *(Katselee.)* Onpahan »komia», vaikka mitäpä siitä ... Mutta se pistemäärä, se se oli niin hyvä, että en itsekään osannut odottaa. — Entäs tämä yksityispalkinto? ... On sekin juhlallinen lusikka! Mitähän Hilppakin sanoo? *(Jättää palkinnot pöydälle.)*

ISÄNTÄ

(tulee kamarista ja painaa oven kiinni):

Jassoo — Kallekin on jo tullut kotiin. Kävitkö tallissa?

KALLE:

En vielä, mutta nyt menen. *(Menee ulos.)*

ISÄNTÄ

(perään ovesta):

Ei tarvitse muita kuin Liinua juottaa; anna heiniä vain toisille. *(Huomaa palkinnot.)* Mitäs nämä? *(Ottaa pokaalin käteensä.)* Kas, kun on painavakin. Onhan siinä kirjoitustakin. *(Katselee.)* Mutta eipä näe ilman laseja. *(Ottaa hyllyltä lasit.)* »Kiertopalkinto 300 m kouluammunnassa». Jaa, se on palkinto, *(katsoo pohjaa)* ja hopeaa on. On se juutas varmaan kallis. *(Panee pois ja ottaa lusikan.)* Onpas siinä lusikkaa ... komea on ... ja ensimmäinen on palkinto. Kallen ne ovat. On siinä poikaa!

KALLE

(tulee):

Liinu oli päässyt irti.

ISÄNTÄ:

Katos tuota ryönää! Ja kun minä sen itse kiinni laitoin.

KALLE:

Eipä ollut vielä pahoja tehnyt.

ISÄNTÄ:

Mistä nämä ovat tulleet?

KALLE:

Sain ne palkintoina. Minulla oli tänään tavatoman hyvä onni.

ISÄNTÄ:

No, ei sitä nyt kai pelkällä onnellakaan, kyllä siinä miestäkin perässä tarvitaan. En minä ainakaan kykenisi, vaikka olisi onnea taskunikin täysi. (*Lyö Kallea olalle.*) Kyllä sinä nämä olet työlläsi ja ahkeruudellasi ansainnut. Täysin rehdisti olet talon työt tehnyt, harjoituksiisi olet omat aikasi käyttänyt ja suojeluskuntahommissa mukana ollut. — On oikein kunnia meidän talolle, että meillä on sellainen renki-mies. (*Alakuloisena.*) Omasta pojastaan sitä saakin häpeää. Missähän Esa nytkin lienee?

KALLE:

Liikojahan isäntä minua kiittelee. (*Riisuu asettakkinsa, ottaa kiväärin ja alkaa puhdistaa.*) Luulen muuten, että Esa nyt muuttuu. Hän oli pitkästä aikaa mukana, oli apumiehenä siellä ampumapaikalla, joskin vielä siviilinä. Ensimmäisenä tuli Esa minua ennittelemaan, ja luulen, että hän meni suojeluskunnan varastoon hakemaan itselleen varusteita. Ne ovat olleet hänellä kovin puutteelliset.

ISÄNTÄ:

On hauskaa kuultavaa, että asiat alkavat kääntyä siihen suuntaan. Ja siitä kaikesta saan kiittää sinua.

KALLE

(puhdistaa kivääriä):

Isäntä nyt ihan liiaksi minua kiittelee, — vaikka hyvähän se olisi, että Esa alkaisi suojeluskunnassa enemmän toimia.

EMÄNTÄ

(tulee kamarista kantaen kahvitarjontina, jolla on tyhjiä kuppeja):

Jassoo, — Kalle täällä taas »rustaa» pyssyjensä kanssa ja tuhraa koko tuvan. (Kaata kahvia kuppeihin.)

KALLE:

Enhän minä tässä kauvoja ... — mutta kivääri on heti puhdistettava ampumisen jälkeen.

ISÄNTÄ:

Älähän nyt, Maija, aina Kallea moiti, — pikemmin saisit kiittää. Katsos noita tuossa pöydällä, ei niitä joka poika ansaitse.

EMÄNTÄ

(menee kamariin tarjottimineen, vilkaisee ylenkatseellisesti pöydälle):

Hm. Mitä nuo nyt sitten, — jotakin »plootua»! Ja sellaisten takia mies uhraa päiviään.

HILPPA

(tulee ulkoa):

Joko sinä oletkin kotona? Minä odotin sinua alapolulla ja poimin näin monta neliapilaa. (Näyttää lehtiä.)

KALLE:

Minä tulin ylitietä. En tiennyt, että olit siellä,
— luulin sinun olevan tuolla kamarissa.

ISÄNTÄ:

Savikon isäntä siellä on ja oikein korppukahvilla.

KALLE:

Vieläkö hän on aamuisella matkallaan?

HILPPA:

Vielä! — Mutta, Kalle, mitä sinulla on tuossa pöydällä? ... Kalle, sinä olet voittanut! Voi, miten hauskaa. (*Vilkaasti.*) Minä koko ajan ajattelin, että jos sinä voittaisit, ja minä uskoin, että sinä voitat. Minä olin ihan varma siitä, — minä sanoin itsekseni, että jos minä löydän viisi neliapilasta, niin sinä voitat ... Ja minä löysin kokonaista kymmenen onnenapilaa, — ja sinä voitit. Ja noin mahtavan palkinnon! Mitähän äiti sanoo?

ISÄNTÄ:

Plootua.

HILPPA:

Hopeaa nämä ovat. — Vaikka mitäs siitä ... Mutta se, että on koko piirin ensimmäinen, paras, se se on jotakin, — paras tuhansien joukosta! Sellainen voi vain yksi olla ... ja Kalle on nyt se yksi. — Se on suurenmoista.

EMÄNTÄ

(ovelta):

Hilppa, tule tänne.

HILPPA:

Mitä nyt taasen? *(Menee.)*

ISÄNTÄ:

Siellä taidetaan hieroa naimiskauppoja. Mutta siitä ei tule mitään. Näen sen nyt selvästi, että te kaksi kuulutte toisillenne.

KALLE:

Isäntä!

ISÄNTÄ:

Niin, te kuulutte toisillenne. — Olin aamulla hiukan ajattelematon ... saat nyt olla varma siitä, että minä olen teidän puolellanne. Kunhan tuo Maija ... Sinä, Kalle, tunnet emännän ...

KALLE

(kättelee isäntää):

Kiitos, isäntä! Tätä en koskaan unohda. *(Ripustaa kiväärin naulaan ja puhdistaa tarpeet pois.)* Emännän kyllä tunnen, mutta sanon, että lujalla suomalaisella sisulla menee läpi vaikka harmaan kiven.

HILPPA

(tulee kamarista tulistuneena. Emäntä perässä.)

Johan minä sanoin, että itse tahdon tässä asiassa päättää.

EMÄNTÄ:

Sinä et pääätä mitään! Minä se päätän, — ja sinä menet Savikon isännälle. Ja sinä, Kalle, sinä saat lähteä meiltä vielä tänä päivänä. Vai alat sinä haaveilla Ison-Kurkelan tytärtä? ... Häpeä ja mene!

HILPPA:

So so, äiti! Kalle ei haaveile, vaan minä. Minä olen onnellinen, jos Kalle huolii minusta.

EMÄNTÄ:

Hyvänen aika, — mitä sitä kuulee! Ettäkö ei köyhä rakki sinua huolisi? ... Minä viis' sinun onnestasi ja haaveistasi! Sinä menet Savikon isännälle, ja sillä hyvä.

ISÄNTÄ:

Maija kulta, tyynnyhän nyt. Eiväthän Kalle ja Hilppa mitään pahaa ole tehneet ja he sopivat niin ...

EMÄNTÄ:

Pahaa tai hyvää ... sinun ei kannata ruveta heitä puolustelemaan. Saat itsekkin lähteä, — lähde vain, lähde heti, mene sinne, mistä olet tullutkin! Talo on minun, — mene sinne Leppälän tönöön! Ja mikä sopii, mikä ei, se ei kuulu sinulle, sen määrään minä! Enkä minä ole Maija kulta ...

HILPPA:

Mutta äiti kulta ...

EMÄNTÄ

(kivahtaen):

En minä ole äitikultakaan — eikä minulla ole lapsiakaan — eikä minulla ole miestäkään — ei minulla ole mitään! Minut ihan hylätään, jätetään yksin ... Mutta minä näytän, minä näytän teille kaikille, että minä olen Ison-Kurkelan Maija, minä ... Ulos minun pirtistäni! Ulos! ...

(Esa avaa ulko-oven, ja sisälle astuu aluepäällikkö ja kaksi sk:n esikuntalaista. Esa sk-puvussa ja täysissä sk-varusteissa.)

ALUEPÄÄLLIKKÖ:

Päivää! *(Kalle ravahtaa asentoon.)*

ESA:

Mikäs sota täällä on, — joko täällä apua tarvitaan?

ALUEPÄÄLLIKKÖ

(alkaa tervehtiä kädestä kaikkia, sk-laiset perässä):

Hyvää päivää. Olette kai isäntä, hauska tutustua. Hyvää päivää, varmaankin emäntä, vai? ... *(Hilpalle:)* Päivää ...

ESA:

Sisareni.

ALUEPÄÄLLIKKÖ:

Kalle Aholan minä jo tunnenkin. *(Kalle on pukeutunut asetakkiin. Isäntä, emäntä, Hilppa ja*

Kalle oikealle ja aluepäällikkö vetäytyy vasemmalle, Esa ja suojeluskuntalaiset aluepäällikön taakse.) Minulla ja Sk:n esikunnan jäsenillä on tällä hetkellä mieluinen tehtävä. Tämä talo, jonka suojassa nyt olemme, on erikoisen merkittävä siitä, että täällä on elänyt ja työskennellyt tämän pitäjän suojeluskuntalaisista ensimmäinen — tarkoitan suojeluskuntakorpraali Ahola. (*Kalle asentoon.*) — Mitä kauneimmalla tavalla, ahkeruudella, innolla ja väsymättömällä työllä hän on täyttänyt sk-lupaustaan. Kaunein todistus korpraali Kalle Aholan uutterasta työstä ja sen tuloksista, on tuo upea pokaali tuossa pöydällä, jonka hän tänään sitkeässä ja tasaväkisessä kilpailussa kykeni voittamaan loistotuloksien.

Minulla on nyt tässä tilaisuus ilmoittaa, että korpraali Kalle Ahola on päivämäärällä N. N. koroitettu suojeluskunta-alikersantiksi. Samoin minulla on tehtävänä asettaa alikersantti Kalle Aholan rintaan I luokan harrastusmerkki, tunnustuksena uhrautuvasta työstä suojeluskuntansa hyväksi ja merkkinä siitä, että Kalle Ahola on ensimmäinen tässä pitäjässä, joka on ollut harjoituksissa läsnä 360 tuntia. (*Kiinnittää merkin Kallen rintaan; toiset sk-laiset asennossa.*) Onnittelen alikersantti Kalle Aholaa.

KALLE

(*lyö asennon.*)

ESA:

Minä puolestani saan myöskin kiittää Kallea siitä, että hän on varmana ja uskollisena seissyt sk-

asiansa puolesta ja lopulta saanut minutkin ymmärtämään, mitä olen laiminlyönyt ja mitä olen velvollinen tekemään. — Kallen loistotulos päivällä ammunassa herätti minussa kunnioitusta Kallen työtä kohtaan ja loi esiin kuvan, jonka kaltaiseksi minunkin olisi pyrittävä. Kun sinä, Kalle, olet nyt aliupseeri, niin opetat sinä minulle pian sen, mitä olen jäänyt jälkeen.

KALLE:

Parhaani koetan.

ESA:

Ja nyt vasta suojeluskuntahenki alkaakin elää Isossa-Kurkelassa.

HILPPA:

Äitihän ajaa Kallen pois!

ESA:

Kallenko? — Ei, nyt hän vasta alkaakin meillä olla, sisko kultra.

ISÄNTÄ:

Aivan niin, nyt Kalle vasta alkaa meillä ollakin. Minä otan Kallen kuin omaksi pojakseni, sillä Kallea me saamme kiittää siitä, että Esan silmät ovat vihdoin auenneet huomaamaan erehtyvän elämänsä. Kallea saamme kiittää siitäkin, että Isossa-Kurkelassa on suojeluskuntahenki hiukankin hereillä pysynyt — talon työt on Kalle tehnyt — omat joutoaikansa on

harjoituksiin käyttänyt. Kallea saamme kiittää siitä, että Kurkelaamme on pidetty myötämielisenä suojelukunta-asialle. — Mutta nyt asia muuttuu. Minäkin vasta vanhoilla päivilläni huomaan, että paljon olen laiminlyönyt. Nyt yhdyn minäkin ikämieskomppaniaan, ja Kalle saa opettaa minullekin, mitä olen jälkeen jäänyt. Kiitollisena kaikesta siitä, mitä edellä sanoin, annan minä tässä kaikkien kuullen myöntymykseni Kallen ja tyttäreni Hilpan aikomuksille. He saakoot toisensa, Kalle on sen ansainnut — ja luulen, että samaa mieltä on Maijakin.

EMÄNTÄ

(mutisee):

Tehkööt, mitä haluavat. Eivät näy kiellosta huolivan.

KALLE ja HILPPA:

Kiitos, isäntä. Kiitoksia, emäntä.

Kiitos, isä. Kiitoksia, äiti.

EMÄNTÄ:

Ei minua tarvitse kiittää, en minä ole mitään luvannut.

SAMULI

(on koko ajan kurkkanut kamarin oven raosta):

Totanoin . . . minä kai saan lähteä, — tulee pimeä. Totanoin . . . ei näe ajaa uudella pyörälläkään. Hyvästi. *(Menee.)*

ESA:

Aivan kernaasti, onnea matkalle. (*Kaikki hymyilevät.*)

(*Aluepäällikkö ja kaikki muutkin paitsi emäntä onnittelevat Hilppaa ja Kallea.*)

ESA:

Minä yhdyin isän äskeisiin sanoihin, ja lisään, että sellaisia miehiä kuin Kalle on, sellaisia kaunis Suomemme tarvitsee tuhansia. Siksi työhön, työhön Suomemme ja suojeluskuntiemme hyväksi. Laulakaamme: Työhön, työhön.

KAIKKI

(laulavat):

Kaunis Karjala, isiemme maa,
 työhön jaloon, taisteluun sun poikajoukkos saa.
 Henkemme uhratkaamme
 kansamme, synnyinmaamme
 onni ja vapaus kun vaativat vaan.
 Työhön, työhön, nuoret sotilaat!
 Taistoon, taistoon, miehet uljahat!
 Nyt vapaan Suomen uusi huomen
 loistaa jo yli koko Karjalan maan.

(Esirippu.)

1. Minna Canth: Murtovarkaus. 5-näyt. 5 painos. 5:—.
5. Larin Kyösti: Tuhkimo ja kuninkaantytär. 4-näyt. 10:—.
6. Minna Canth: Anna-Liisa. 3-näyt. 2 painos. 5:—.
8. Maila Talvio: Kauppaneuvoksen kuoltua. 3-näyt. 3:50.
9. Z. Topellius: Seikkailu saaristossa. 2-näyt. 2:50.
10. Z. Topellius: Titianin ensimmäinen rakkaus. 1-näyt. 1:20.
11. Jonas Lie: Wulffie ja Kumpp. 3-näyt. 2:—.
18. Z. Topellius: Regina von Emmertitz. 5-näyt. 10:—.
20. Maila Talvio: Eri teitä. 4-näyt. 5:50.
22. Eino Kalima: Kaupungista palattua. 2:50.
24. Juhani Aho: Panu. 4-näyt. 5:50.
25. Henrik Ibsen: Nukke koti. 3-näyt. 5:—.
26. Henrik Ibsen: Pikku Eyolf. 3-näyt. 5:50.
27. Z. Topellius: 50 vuotta myöhemmin. 3-näyt. 4:—.
28. Z. Topellius: Kypron prinsessa. 4-näyt. 10:—.
32. I. M. Sick: Kehrävä kuninkaantytär. 3-näyt. 3:—.
36. Henrik Ibsen: Merenneito. 5:—.
38. Konrad Lehtimäki: Spartacus. 5-näyt. 6:50.
39. Johannes Linnankoski: Simson ja Delila. 3-näyt. 10:—, sld. 15:—.
41. Hanna Jaakkola: Ester Lönn. 5-näyt. 5:—.
42. Selma Lagerlöf & Bernt Fredgren: Suortorpan tyttö. 4-näyt. 5:—.
45. Artturi Järveluoma: Pohjalaisia. 3-näyt. 4 painos. 12:—.
46. Ruupert Kainulainen: Karjalan kannaksella. 3-näyt. 2 p. 8:—.
51. Maria Jotuni: Savu-uhri. 3-näyt. 5:—.
52. Henrik Ibsen: Rakkauden komedia. 3-näyt. 10:—.
53. Gerhart Hauptmann: Hannele. 5:—.
54. Kyösti Somero: Danton. 4-näyt. historiallinen näytelmä. 9:—.
55. Otto Al' Antila: Rannan isäntä. 2-näyt. 1:25.
56. Artturi Leinonen: Merkitty mies. 3-näyt. 5:—.
57. Hjalmar Procopé: Siltalan pehtori. 4-näyt. 10:—.
58. Miina Häger-Kanninen: Eroa miehiltä. 1-näyt. 2:—.
59. Helvi Herlevi: Kuningasverta. 2-näyt. 2:—.
60. Ruupert Kainulainen: Punainen pakolainen. 3-näyt. 10:—.
61. Selma Lagerlöf: Untuvainen. 9:—.
62. Kl. U. Suomela: Vapauden veljet. 4-näyt. kieltolainäyt. 5:—.
63. Nikolai Gogol: Reviisori. 5-näyt. 15:—.
64. Eva Hirn: Kallilan talo. 3-näyt. 5:—.
65. Maria Jotuni: Miehen kylkiluu. 3-näyt. 2 painos. 16:—.
66. Emil Elenius: Pirun miekka. 4-näyt. 5:—.
67. Eva Hirn: Tienhaarassa. 1-näyt. 4:—.
68. Romain Rolland: Danton. 3-näyt. 5:—.
69. Eva Hirn: Sirkka koslja. 1-näyt. 4:—.
70. Maila Talvio: Viimeinen laiva. 3-näyt. 5:—.
71. Larin Kyösti: Ulkosaarelaiset. 4-näyt. 15:—.
72. Aino Voipio: Purjehdusmatka. 2-näyt. 5:—.
73. S. Wettenhovi-Aspa: Lauantai-iltoja. 4-näyt. 5:—.
74. Laura Soinne: Hukkasaari. Satunäytelmä. 3-näyt. 5:—.
75. Väinö Voipio: Lönnrot on tulossa. 3-näyt. huvinäytelmä. 15:—.
76. Santeri Ivalo: Juho Vesainen. 4-näyt. historiallinen näytelmä. 15:—.
77. Artturi Leinonen: Herra Päätömitaja. 2-näyt. huvin. 12:—.
78. Raju Halla: Preerian prinsessa. 3-näyt. huvin. 5:—.
79. Selma Anttila: Kahdet kasvot. 3-näyt. 15:—.
80. K. Kaslin: Rakkaita vihollisia. 1-näyt. 9:—.
81. Gustaf von Numers: Pastori Jussilainen. 4-näyt. 10:—.
82. Gustaf von Numers: Tupaantulijaintanssit. 1-näyt. 5:—.
84. Anni Swan: Lastennäytelmiä II. 10:—.
85. Gustaf von Numers: Kuopion takana. 3-näyt. huvin. 12:—.
86. Artturi Leinonen: Kapinoitsijat. 3-näyt. 5:—.
88. Artturi Leinonen: Oikeata maahenkeä. 7:—.
89. Henrik Ibsen: Päiväkummun pidot. 3-näyt. 10:—.
90. Maria Jotuni: Kultainen vasikka. 3-näyt. 9:—.
91. Eero Alpi: Näkymättömät tulet. 3-näyt. 12:—.
92. Helvi Herlevi: Huutokauppa. 3-n. 6:—.
93. L. L. Jyrähmi: Pakolaiset. 1-näyt. 8:—.
94. Eero Alpi: Sininen kukka. 1-n. 5:—.
95. Gustaf v. Numers: Elinan surma. 7-kuv. näyt. 15:—.
96. Gustaf v. Numers: Tuukkalan tapelu. 7-kuv. 15:—.
97. Gustaf v. Numers: Eerikki Puke. 5 näyt. 15:—.
98. Eero Alpi: Ohi houkutusten. 5:—.
99. Vilho Helanen: Heräävä heimo. 1-näyt. 5:—.
100. Leinonen: Nuijapäällikkö. 12:—.
101. Elsa Hästesko: Arvoituskeittäjä eli kommunisti. 10:—.
102. Elsa Hästesko: Kumpi rakkaus. 7:—.
103. Eero Alpi: Korven äänet. 5:—.
104. Olli: Tahtoisin tulla filmitähdeksi. Koululaisnäytelmiä. 10:—.
106. Laura Soinne: Koululaisnäytelmiä. 8:—.
107. Urho Karhumäki: Kilpakihlat. 7:—.
108. Hagar Sarasto: Päivärannan onnelliset. 6:—.
109. Hannes Visuri: Valkoinen sankari. 5:—.
110. Arvid Järnefelt: Kuolema. 15:—.
111. Arvid Järnefelt: T i t u s. 15:—.
112. Eero Alpi: Etämään kahle. 20:—.